एकाइ ११ · एकजोर जुत्ता

थप चुनौतीपूर्ण अभ्यास प्रश्न

पूर्णाङ्क ४८

उत्तर छुट्टै कागजमा लेख्नुहोस्।

१ क्रियापद बदलिन्छ कि बदलिँदैन? [३]

वाक्यलाई स्त्रीलिङ्गमा बदल्नुहोस्। क्रियापद बदलियो कि बदलिएन, त्यो पनि लेख्नुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

क. मामा मेला जानुभयो।
ख. राँगो खोलामा पौडिँदै छ।
ग. दाइ र म घर फर्कियौँ।
घ. भाइ बजार गयो।
ङ. मेरो छोरो पढ्छ।
च. केटाहरू अग्ला छन्।

२ केटीको कुरा बहुवचनमा [३]

तलको अनुच्छेदमा ‘केटी’ को ठाउँमा धेरै केटी बनाई बहुवचनमा लेख्नुहोस्। भाइ एक जना नै रहन्छ, त्यसैले उसको कुरा जस्ताको तस्तै राख्नुहोस्।

यो केटी मेरी साथी हो। ऊ अग्ली छे। उसले राम्रो कथा लेखी। मेरो भाइ उसलाई चिन्छ।

३ समास र विग्रह [३]

समस्त शब्द भए विग्रह र विग्रह भए समास गर्नुहोस्। विग्रहमा हटेको शब्द फर्काउन नबिर्सनुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

क. दिनरात
ख. चौबाटो
ग. ठुल्दिदी
घ. जन्मको दिन
ङ. बाघको छाला
च. हात र खुट्टा

४ एउटा हलन्तको फरक [३]

दिइएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्।

क. ‘उनी आइन्।’ र ‘ऊ आइन।’ को अर्थमा के फरक छ?
ख. बोल्दा ‘बजार’ र ‘जगत्’ दुवैको अन्त्य व्यञ्जनमा सुनिन्छ। तर लेख्दा ‘जगत्’ मा मात्र किन हलन्त लाग्छ?
ग. ‘पढ्’ र ‘पढ्छन्’ मा हलन्त किन लागेको छ? छुट्टाछुट्टै कारण लेख्नुहोस्।

५ कसको मनमा के? [३]

कथामा जुत्ता एउटै हो, तर मनमा त्यसको अर्थ फरक छ। कापीमा तालिका बनाई प्रत्येक पात्रका लागि जुत्ताले के बुझाउँछ र कथाको कुन कुराले त्यो देखाउँछ, लेख्नुहोस्।

क. गुलाफी
ख. गङ्गा, उमा र गोविन्द
ग. हर्कबहादुर

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-8-nepali/ekjor-jutta

६ कारणको साङ्लो [३]

कथाका घटनाको साङ्लो तल दिइएको छ। खाली ठाउँ भर्नुहोस्। अनि साङ्लोको कुन कडी सबैभन्दा सजिलै टुट्न सक्थ्यो, कारणसहित लेख्नुहोस्।

> गुलाफीले धागाको नाप दिइन् → 'म' ले चार बालबालिकामध्ये ____ मात्र जुत्ता ल्याए → अरू भाइबहिनीको मन खिन्न भयो → बाआमाले ____ भन्ने डर माने → गुलाफीले 'अलि ठुलो भयो' भनी जुत्ता फर्काइन्।

७ अपठित गद्यांश [५]

दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्।

ताराको बहाना

आठ कक्षाको शैक्षिक भ्रमण अर्को शनिबार थियो। एक जनाको पाँच सय रुपैयाँ तिर्नुपर्थ्यो। ताराले बुबाले ऋणको कुरा गरेको सुनेकी थिइन्, त्यसैले घरमा केही भनिनन्। गुरुआमालाई उनले भनिन्, "मलाई बस चढ्दा रिँगटा लाग्छ, म जान्नँ।" गुरुआमाले ताराको टालेको झोला हेर्नुभयो, तर केही सोध्नुभएन।

भोलिपल्ट गुरुआमाले कक्षामा भन्नुभयो, "भ्रमणको टिपोट गर्ने एक जना चाहियो। उसको शुल्क विद्यालयले तिर्छ।" धेरैले हात उठाए। ताराले उठाइनन्। गुरुआमाले ताराकै नाम लिनुभयो, "तिम्रो अक्षर राम्रो छ।"

ताराले एकछिन गुरुआमालाई हेरिन्। अक्षर त मनोजको झन् राम्रो थियो। गुरुआमा मुसुक्क हाँस्नुभयो। तारा पनि मुसुक्क हाँसिन्। दुवैलाई सबै कुरा थाहा थियो, तर कसैले केही भनेनन्।

क. ताराले रिँगटाको बहाना किन बनाइन्?
ख. गुरुआमाले 'तिम्रो अक्षर राम्रो छ' भन्नुको खास कारण के थियो?
ग. 'तारा पनि मुसुक्क हाँसिन्।' लाई पुलिङ्गमा बदल्नुहोस्, र 'गुरुआमा मुसुक्क हाँस्नुभयो।' लाई 'गुरु' राखेर बदल्दा क्रियापदमा के हुन्छ, लेख्नुहोस्।
घ. 'गुरुआमा' र 'शैक्षिक भ्रमण' मध्ये समस्त शब्द कुन हो, त्यसको विग्रह गर्नुहोस्।
ङ. ताराको 'रिँगटा लाग्छ' र गुलाफीको 'अलि ठुलो भयो' मा के समानता छ?

८ एउटै अर्थ फरक रूप [४]

वाक्यका गाढा अंशलाई एउटै समस्त शब्द बनाई वाक्य फेरि लेख्नुहोस्।

क. **घरको धन्दा** सकेर गुलाफी विद्यालय गइन्।
ख. **हरेक दिन** उनी सबेरै उठ्थिन्।
ग. **तीन तला भएको** घर बजारमा छ।
घ. ती दुई साथी **सुख र दुःख**मा सँगै हुन्छन्।

९ त्रुटि पहिचान र सुधार [४]

तलको अनुच्छेदमा हलन्त र अजन्तका आठओटा त्रुटि छन्। तिनलाई पहिचान गरी अनुच्छेद शुद्ध पारेर कापीमा लेख्नुहोस्।

> सदरमुकामको बजार् जान हिँडेका गरिब् किसानले आकाशमा बादल् देखे। गाडी आएन्। उनले मनमनै भगवान सम्झे। यो जगतमा दुःख कसलाई छैन र! गाउँमा विद्युत छैन, तर मान्छे यसैगरी बाँच्छन।

१० भाव विस्तार [४]

दिइएको पङ्क्तिको भाव विस्तार गर्नुहोस्।

> म यो जुत्ता लगाउन सक्दिनँ, अलि ठुलो भयो मलाई!

११ बुँदाबाट कथा [५]

दिइएका बुँदाका आधारमा १२०–१५० शब्दको कथा लेख्नुहोस्। पात्रको नाम र ठाउँ दिनुहोस्, कम्तीमा एक ठाउँमा संवाद राख्नुहोस्, र मिल्ने शीर्षक दिनुहोस्।

क. एउटी बालिकाले बाटोमा कसैको पैसा भेट्नु
ख. त्यो पैसाले लामो समयदेखिको रहर पूरा गर्ने विचार आउनु
ग. पसलमा पुगेर किन्न लाग्दा एउटी बुढीआमा रोइरहेको देख्नु
घ. बुढीआमाले औषधीको पैसा हराएको सुनाउनु
ङ. पैसा फर्काउनु र रहर अधुरै भए पनि मन हलुङ्गो हुनु

१२ तर्क र प्रतितर्क [४]

दिइएको भनाइको पक्षमा एउटा तर्क र विपक्षमा एउटा प्रतितर्क दिई आफ्नो निष्कर्ष लेख्नुहोस्।

"'गाउँले के भन्लान्' भन्ने डरले समाजलाई ठिक बाटोमा राख्छ।"

१३ सोच्नुहोस् [४]

तर्कसहित उत्तर लेख्नुहोस्।

'म' ले राम्रै मनले जुत्ता ल्याएका थिए। तैपनि बाआमाको चिन्ता पनि गलत थिएन। यदि तपाईं 'म' को ठाउँमा हुनुभएको भए जुत्ता ल्याउनुअघि के गर्नुहुन्थ्यो, र गुलाफीको रहर पनि जोगिने, घरको इज्जत पनि जोगिने बाटो कसरी निकाल्नुहुन्थ्यो?

१४ क्रियाकलाप: अधुरा रहर (अङ्क नदिइने)

घरका दुई ठुला मान्छेलाई सोध्नुहोस्: तपाईंको बाल्यकालको कुनै सानो रहर पूरा भएन कि? अनुमति लिएर कापीमा तालिका बनाई टिप्नुहोस्। भन्न नचाहे कर नगर्नुहोस्।

कसको रहर	के चाहिएको थियो	किन पूरा भएन	अहिले उहाँको विचार

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-8-nepali/ekjor-jutta